

MANIFESTUL GEOFOOD

Industria alimentară este un sector cheie pentru schimbările necesare în societate în vederea îndeplinirii Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă 2030. Sectorul agricol joacă un rol fundamental în a face față provocărilor mondiale legate de schimbări climatice, pierderea biodiversității, lipsurilor alimentare și creșterea populației. Fermele familiale generează în jur de 80% din alimente la nivel mondial, reprezentând 500 de milioane, sau 88%, din cele 570 de milioane de ferme din lume.

Criza climatică – scenariul actual

Producția de alimente, cultivarea bumbacului, biocombustibilii și alte produse non-alimentare agricole, alături de exploatarea pădurilor, sunt cele mai importante surse de degradare a mediului în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare. Jumătate dintre pădurile tropicale din lume au fost tăiate și continuăm să pierdem aproape 18 milioane de hectare anual – adică mai mult de jumătate din suprafața României.

Pierderea biodiversității se întâmplă astăzi de 1.000 de ori mai rapid decât în mod normal, iar populațiile speciilor majore au scăzut cu 60% în 1970. Creșterea cererii de carne și lactate pe cap de locuitor crește la rândul său nevoia oamenilor de pământ, dar având în vedere o creștere estimată a populației planetare la 11 milioane de locuitori până la sfârșitul secolului, nu rămâne loc pentru extinderea agriculturii fără a afecta obiective critice de mediu și climă.

Metodele de cultivare intensivă, inclusiv dependența de substanțe chimice, sunt motivele scăderii cu 80% a populațiilor de insecte în Germania din anii '80. Situații similare au fost observate în alte locuri din lume. Agricultură, procesarea alimentelor și schimbarea de folosință a terenurilor rezultată sunt responsabile pentru aproape o treime din emisiile de gaze cu efect de seră.

De asemenea, oamenii capturează cantități nesustenabile de pește, cu o treime dintre exploatările de pește clasificate drept suprasolicitate. În mai puțin de jumătate de secol, oamenii au distrus 90% din populațiile de pești prădători, cum ar fi tonul, peștele spadă și rechinul. Mai mult decât atât, tehnicile distructive de pescuit produc pagube grave ecosistemelor costale și maritime.

Este de așteptat ca jumătate din populația lumii să aibă probleme de aprovizionare cu apă până în 2030, iar agricultura este responsabilă pentru două treimi din volumul de apă folosit. Din cauză că irigațiile sunt des întâlnite în regiunile cu apă puțină, acest sector este responsabil de 90-95% din apa folosită, dacă este luată în considerare apa din aceste regiuni cu probleme.

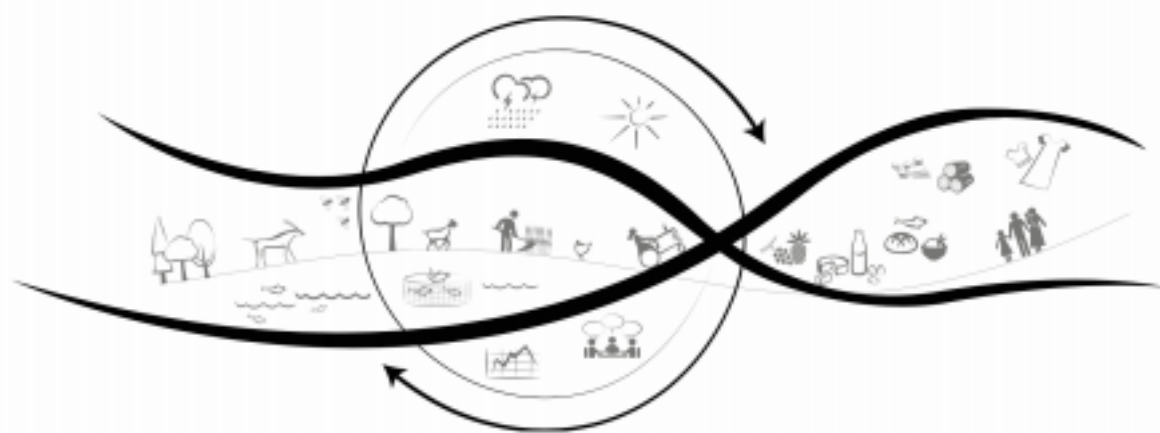
Sistemul alimentar este responsabil pentru cel puțin trei sferturi din nitrogenul eliberat care provoacă probleme în ecosistemele de apă dulce și în oceane. Concentrația crescută de nutrienți în oceane, combinată cu alte tipuri de poluări ale apei și cu temperaturile în creștere din cauza schimbărilor climatice, pune o mare presiune pe ecosistemele marine. În timpul unui val de căldură în 2016-2017, 90% din Marea Barieră de Corali a fost afectată, iar jumătate dintre corali au murit.

Uniunea Europeană a stabilit o strategie pe termen lung pentru a ajunge la zero emisii de gaze cu efect de seră până în 2050 („Pactul verde european”, Comisia Europeană, 2020). Producția suficientă de mâncare, nutreț și fibre va rămâne importantă pentru economie UE, dar, în același timp, agricultura și pădurile este de așteptat să contribuie și la obiectivele de neutralitate în privința carbonului stabilite pentru mijlocul secolului. Cererea de biomasă este de așteptat să crească pentru a produce încălzire, biocombustibil, biogaz, materiale de construcție și produse bio sustenabile precum biochimicalele. Aprovizionarea în creștere cu biomasă este de așteptat să vină din diverse surse pentru a asigura sustenabilitatea producției și stabilizarea sau îmbunătățirea capacității pădurilor actuale de a capta carbonul.

Reducerea emisiilor non-CO₂ din agricultură va fi asigurată în mare parte prin inovare, precum cultivarea de precizie pentru a optimiza aplicarea îngrășămintelor și a altor chimicale, îmbunătățirea productivității vitelor și tratarea fertilizantului natural prin digestie aerobă. Strategia UE se bazează de asemenea pe capturarea carbonului în terenuri agricole prin metode de cultivare mai bune, inclusiv tehnicile agroforestiere sau folosirea recoltelor acoperitoare pentru sol. Împădurirea și refacerea ecosistemelor degradate pot contribui la câteva obiective: capturarea CO₂, biodiversitate, conservarea solurilor și a apei precum și producția de biomasă.¹

¹ Sustainable Land-Use and Food System, 2019 Report of the FABLE Consortium

The 5 principles of Sustainable Food and Agriculture

Cele 5 principii pentru alimente și agricultură sustenabile²

- 1) Îmbunătățirea eficienței de folosire a resurselor,
- 2) Acțiune directă pentru a proteja resursele naturale,
- 3) Agricultură trebuie să îmbunătățească mijloacele de trai, echitatea și bunăstarea socială în zonele rurale,
- 4) Creșterea rezilienței oamenilor, comunității și a ecosistemelor,
- 5) Mecanisme de guvernare responsabile și eficiente.

Cum putem îndeplini aceste 5 puncte principale?

Drumul spre prosperitate este marcat clar de către Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Sunt necesare acțiunea transformativă, îmbrățișarea principiilor sustenabilității și abordarea cauzelor de bază ale sărăciei și foametei pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă.

Diete sustenabile trebuie să fie parte din strategia de a crește siguranța alimentară și nutriția, de a îmbunătăți mijloacele de trai ale producătorilor de hrană, de a sprijini dezvoltarea economică, de a reduce impactul asupra climei și a redresa ecosistemul. Aceste 20 de acțiuni interconectate îmbrățișează viziunea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă în care hrana și agricultura, mijloacele de trai ale oamenilor și managementul resurselor naturale sunt abordate nu separat, ci împreună; un viitor în care focusul este nu numai pe scopul final, ci și pe mijloacele folosite pentru a-l atinge; un cadru unde actorii publici și privați participă la legitimizare, se implică în a contura și lucrează

² FAO, <http://www.fao.org/sustainability/en/?platform=hootsuite>

pentru a găsi soluții de dezvoltare. Aceste acțiuni integrează cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile și necesită participarea și parteneriatul între diverși actori. Prin identificarea sinergiilor, înțelegerea compromisurilor și definirea stimulentei, aceste 20 de acțiuni abordează adevăratele probleme pe care statele le au în fața construcției unei lumi fără foamete și a unui viitor bun pentru toți.

1. Facilitarea accesului la resurse de producție, finanțări și servicii,
2. Conectarea micilor producători la piețe,
3. Încurajarea diversificării producției și a veniturilor,
4. Creșterea cunoștințelor producătorilor și dezvoltarea capacităților acestora,
5. Creșterea sănătății solurilor și refacerea terenurilor,
6. Protejarea apei și managementul accesului restrâns la apă,
7. Conservarea biodiversității și protecția ecosistemelor,
8. Reducerea pierderilor, încurajarea reutilizării și reciclării și promovarea consumului sustenabil,
9. Responsabilizarea oamenilor și lupta împotriva inegalităților,
10. Promovarea drepturilor de proprietate sigure,
11. Folosirea uneltelor de protecție socială pentru a crește productivitatea și veniturile,
12. Îmbunătățirea nutriției și promovarea dietelor echilibrate,
13. Prevenirea și protecția împotriva șocurilor: creșterea rezilienței,
14. Pregătirea și răspunsul la șocuri,
15. Adresarea și adaptarea la schimbările climatice,
16. Întărirea rezilienței ecosistemului,
17. Creșterea dialogului și coordonării în ceea ce privește politicile,
18. Întărirea sistemelor de inovare,
19. Adaptarea și îmbunătățirea investițiilor și finanțelor,
20. Întărirea mediului permisiv și reformarea cadrului instituțional.

Rolul Geoparcurilor Internaționale UNESCO în alimentație sustenabilă și agricultură

Geoparcurile Internaționale UNESCO sunt definite ca: „teritorii unitare, unde siturile și peisajele cu valoare geologică internațională sunt gestionate printr-un concept holistic de protecție, educație și dezvoltare durabilă”. Abordarea de jos în sus în combinarea conservării cu dezvoltarea durabilă în timp ce comunitățile locale sunt implicate devine din ce în ce mai populară.

Geoparcurile derulează multe activități diferite în diverse domenii legate de cultură, turism, educație, dezvoltare durabilă și experiențe culinare locale. Chiar dacă geoparcurile sunt teritorii diferite între ele, caracterizate de suprafețe diferite, economie locală, cadru social, cultură și peisaj particulare, legătura cu hrana este recurentă în activitățile tipice ale geoparcurilor din toată lumea. De fapt, sustenabilitatea alimentelor locale, valorizarea activităților agricole și a producătorilor, legătura dintre resurse naturale și turism sunt teme comune pentru Geoparcurile Internaționale UNESCO.

Geoparcurile Internaționale UNESCO sunt parte din Agenda 2030 și sunt dedicate complet Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, îngrijindu-se de protecția planetei și a resurselor sale naturale, pentru a asigura un viitor mai bun pentru toți. Esența geoparcurilor este, în acord cu Obiectivul 12, de a „dezvolta și implementa metode de monitorizare a impactului dezvoltării durabile care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale”. Geoparcurile Internaționale UNESCO acționează ca incubatoare de bune practici și soluții inovatoare de a responsabiliza comunitățile locale și de a stimula investițiile în îmbunătățirea practicilor agricole, valorizarea sistemelor de alimentație, sprijinirea IMM-urilor, creșterea oportunităților de muncă și condiții mai bune de lucru. Aceste teritorii lucrează în cooperare strânsă internațională, națională, regională și locală, promovând parteneriatele și schimburile.

GEOfood poate contribui în mod concret la a aborda următoarele provocări (FAO):

- Eliminarea sărăciei rurale, un pas critic în asigurarea siguranței alimentare (SGD 1)
- Hrana ar trebui să fie sigură, suficientă și accesibilă pentru toți (SGD 2)
- O sănătate bună începe cu nutriția (SGD 3)
- Hrana nutritivă este esențială pentru învățare (SGD 4)
- Egalitatea de gen poate crește productivitatea agricolă cu o cincime (SGD 5)
- Agricultură sustenabilă are potențialul de a aborda lipsa apei (SGD 6)
- Sistemele de alimentație trebuie să depășească dependența de combustibili fosili (SGD 7)
- Creșterea producției de hrană în economiile cu venituri mici poate reduce sărăcia la jumătate (SGD 8)
- Inovarea deschide noi piețe pentru producătorii mici (SGD 9)
- Reforma agrară poate da acces corect la terenurile agricole (SGD 10)
- Investițiile rurale pot descuraja urbanizarea necontrolată (SGD 11)
- Atingerea siguranței alimentare implică reducerea deșeurilor (SGD 12)
- Agricultură este cheia în răspunsul la schimbările climatice (SGD 13)

- Peștele oferă 20% din proteinele animale pentru 3 miliarde de oameni (SGD 14)
- Pădurile conțin peste 80% din biodiversitatea terestră mondială (SGD 15)
- Eradicarea foametei poate contribui la pace și stabilitate (SGD 16)
- Parteneriatul ajută la a fi auzite vocile (SGD 17)

Viziunea GEOfood

În spatele etichetei GEOfood este o filosofie clară: sprijinul pentru comunitățile locale. Abordarea holistică de jos în sus ce caracterizează Geoparcurile Internaționale UNESCO este de asemenea nucleul brand-ului GEOfood.

Brand-ul GEOfood își are originile în interiorul Geoparcurilor Internaționale UNESCO și nu poate fi folosit decât în astfel de teritorii.

GEOfood își dorește să fie folosit în cel puțin 30% din Geoparcurile Internaționale UNESCO din Europa până în 2023 și în 10% din geoparcurile din restul lumii până în 2025.

Misiunea GEOfood

Misiunea GEOfood este de a sprijini dezvoltarea durabilă a comunităților locale, crescând acțiunile spre atingerea Obiectivelor 2030.

GEOfood își dorește să opereze în cadrul valorilor și a abordării de jos în sus a geoparcurilor internaționale UNESCO.

GEOfood își dorește să întărească legătura dintre actorii locali și identitatea geoparcului.

În particular scopul principal este de a crește conștientizarea publicului cu privire la legătura dintre hrana neprocesată și patrimoniul geologic local: conceptul GEOfood dezvoltă etichete și explicații speciale pentru ca membrii să sublinieze exclusivitatea valorilor lor geologice în acord cu mâncarea și cultura tradițională locale.

GEOfood este un mod inovativ de a conecta toate grupurile țintă cu teritoriul, mâncarea este o limbă internațională pe care o poate înțelege oricine; de fapt, prin hrană conectăm oamenii cu solurile, natura și întărim educația spre hrană km 0 și o utilizare responsabilă a resurselor.

Brand-ul GEOfood își propune să creeze o rețea de parteneri în interiorul Geoparcurilor Internaționale UNESCO, cu misiunea comună de a influența politicile locale, regionale și naționale spre un sistem de hrană inovativ și planificare teritorială care să întărească legăturile urban-rural.

Credem că teritoriile Geoparcurilor Internaționale UNESCO joacă un rol cheie în conectarea spațiilor rurale și urbane, lucrând împreună cu locuitorii și comunitățile: GEOfood va sprijini teritoriile să consolideze această conexiune, oferindu-le un instrument pentru întărirea economiei locale.

Acțiunile GEOfood

✓ Împreună susținem dezvoltarea durabilă: brand-ul GEOfood poate fi folosit doar de către companii care dovedesc următoarele standarde de mediu:

- Promovarea biodiversității și îmbunătățirea calității solului prin adoptarea practicilor agricole responsabile și sustenabile,
- Crearea unui mediu sănătos și a unei hrane sănătoase, în particular implementarea unui management integrat pentru dăunători și buruieni care sunt noninvazive din punct de vedere chimic și farmaceutic,
- Utilizarea responsabilă a resurselor de apă,
- Sistem de reciclare a deșeurilor eficient,
- Cultivarea produselor sezoniere,
- Respectarea drepturilor lucrătorilor pe toată perioada procesului de producție.

✓ Împreună lucrăm pentru a sprijini producătorii din geoparcuri, fermierii și antreprenorii de a păstra tradițiile și a crește economia la scară locală.

- Întreprinderi mici și medii locale certificate GEOfood,
- Geoparcul sprijină antreprenorii locali oferindu-le oportunități de promovare și folosind serviciile acestora la evenimente și conferințe.

✓ Împreună sprijinim folosirea hranei locale:

- Produsele GEOfood vin din ingrediente locale,
- Scopul de a crește folosirea zilnică a hranei km 0, în sectoarele publice și private,
- Promovarea hranei km 0 ca GEOfood în restaurante și hoteluri, în fiecare casă din geoparcuri și în serviciile publice precum cantine, școli sau birouri.

✓ Împreună căutăm noi oportunități de proiecte pentru a sprijini comunitățile din Rețelele Europeană și Globală a Geoparcurilor Internaționale UNESCO, dezvoltând noi proiecte educaționale concentrate pe risipa alimentară a economiei locale, economie circulară,

hrană km 0, agricultură, dezvoltare durabilă și turism.